

**چالش‌های کشورهای اسلامی
و آینده آن در اندیشه
امام خمینی (س)**

بی‌تا سلگی

سرشناسه

سلگی، بیتا، ۱۳۶۷ -

عنوان و نام پدیدآور

چالش‌های کشورهای اسلامی و آینده آن در اندیشه امام خمینی(س)/ بیتا سلگی.

مشخصات نشر

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری

و، ۲۴۸.

شابک

ISBN: 978 - 964 - 212 - 434 - 3

یادداشت

کتابنامه: ص. ۲۴۵-۲۴۸؛ همچنین بصورت زیرنویس.

موضوع

خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹-۱۳۶۸. -- دیدگاه

درباره کشورهای اسلامی/ خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران.

۱۲۷۹-۱۳۶۸. -- پیام‌ها و سخنرانی‌ها/ کشورهای اسلامی -- سیاست و حکومت -- قرن ۲۰ م.

شناسه نزوه

مؤسسه چاپ و نشر عروج.

رده‌بندی شنگره

DSR ۱۵۷۴/۵/ک ۵۵ س ۸

رده‌بندی دی‌بی

۹۵۵/۰۸۴۲۱۲

شماره کتابشناس ملی

۴۱۷۹۶۵۲

کد/م ۲۹۴۸

مؤسسه چاپ و نشر عروج

چالش‌های کشورهای اسلامی و آینده آن در اندیشه امام خمینی(س)

نویسنده: بیتا سلگی

ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س))

چاپ اول: ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۵۰۰ تومان

• فروشگاه شماره یک: خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، پاساژ ظروفچی، تلفن: ۶۶۴۹۳۰۸۱ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵

• فروشگاه شماره دو: خیابان انقلاب، چهار راه حافظ، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: • امور نمایندگیها و نمایشگاهها، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳

• امور سفارشات و بازرگانی، تلفن: ۶۶۴۸۹۱۶۰

• فروشگاه مجازی مؤسسه عروج www.oroujpub.com

فهرست مطالب

أ	مقدمه ناشر
ج	مقدمه مؤلف
۱	فصل اول: مبانی نظری پژوهش
۲	بخش اول: تعریف مفاهیم
۲	۱ - دولت‌های اسلامی و چالش‌های آن
۳	۲ - دولت رانتیر
۴	۳ - سکولاریسم
۴	۴ - استعمار نو
۵	۵ - داعش
۶	بخش دوم: چهارچوب نظری و روش‌شناسی
۷	۱ - سیاست و نظریه‌های سیاسی
۸	۲ - بحران و مشاهده بی‌نظمی
۱۰	۳ - تشخیص درد
۱۳	۴ - نظم و خیال؛ بازسازی جامعه
۱۵	۵ - راه درمان
۱۶	۶ - رابطه بین «هست» و «باید»
۱۷	۷ - محدودیت امکانات
۲۰	۸ - تجویزها به عنوان نظرات دوراندیشانه

۲۲ جمع‌بندی

فصل دوم: شرایط و زمینه‌های شکل‌گیری اندیشهٔ امام خمینی (ع)

۲۶ ۱- شرایط زندگی امام خمینی (ع)

۲۸ ۲- شرایط دنیای اسلام و ایران در زمان حیات امام خمینی (ع)

۳۱ شرایط ایران در زمان حیات حضرت امام (ع)

۳۸ ۳- شرایط جهانی در زمان حیات حضرت امام (ع)

۴۰ ۴- مبانی فکری و عقیدتی امام خمینی (ع)

۴۱ ۵- زمینه‌های سیاسی و اجتماعی حضرت امام خمینی (ع)

۴۷ نگرش امام (ع) به سیاست

۴۸ جمع‌بندی

فصل سوم: بررسی چالش‌ها در زمان اسلام از نگاه امام خمینی (ع)

۵۲ ۱- تضعیف امر به معروف و نهی از منکر

۵۵ ۲- اشتباه و خواب‌آلودگی عالمان دینی

۵۸ ۳- فراموشی جهاد و شهادت

۶۱ ۴- بحران فرهنگی متأثر از کشورهای خارجی

۶۴ بحران فرهنگی در گروه جوانان تحصیل‌کرده و روشنفکران مسلمان

۶۶ علل سقوط جامعهٔ انسانی از نگاه امام علی (ع)

۷۰ تزریق خودباختگی و ضعف در روشن‌فکران

۷۴ وابستگی روحی، عاملی بحران‌زا

۷۶ انتقاد از روشنفکران غرب‌زده و شرق‌زده

۷۸ وابستگی فکری، سدی در مقابل استقلال مسلمین

۸۱ فریب از طریق واردات کالاهای استعماری در جامعهٔ مسلمین

۸۴ وسعت سلطهٔ فرهنگی، بزرگ‌ترین مصیبت مسلمین

۸۷ چگونگی وقوع بحران فرهنگی در میان مسلمین جهان

۵- بحران اقتصادی متأثر از کشورهای خارجی.....	۹۰
غارت و استثمار ضعیف، حرف حساب استعمارگران.....	۹۹
مخازن و معادن مسلمین (خاورمیانه)، و نگاه غربی‌ها به آن.....	۱۰۱
بزرگ‌ترین ابعاد بحران اقتصادی سلطه بر مخازن مسلمین با ایجاد تفرقه.....	۱۰۵
۶- بحران سیاسی متأثر از کشورهای خارجی.....	۱۰۹
اسرائیل و مسئله فلسطین.....	۱۱۳
از خ- بیگانگی و اغفال ملت‌های جهان سوم.....	۱۱۹
اسلام، رجوعی.....	۱۲۲
سکولاریسم، چگونگی شکل‌گیری آن.....	۱۲۸
اختلافات فرقه‌ای و فقهی.....	۱۳۰
ایجاد سازمان ملل در جهت مصالح ممالک بزرگ.....	۱۳۳
دخالت در مقدرات کشورهای اسلامی.....	۱۳۷
بحران سیاسی در میان ملل عرب و مسلمانان.....	۱۴۰
داعش: جدیدترین چالش جهان اسلام.....	۱۴۴
هدف اصلی گروه داعش.....	۱۴۵
شکوه از حکومت‌های اسلامی.....	۱۴۹
جمع‌بندی.....	۱۵۱
فصل چهارم: درمان درد و آینده دولت‌های اسلامی.....	۱۵۳
۱- بزرگ‌ترین درمان، وحدت و عوامل آن.....	۱۵۴
چیستی وحدت.....	۱۵۹
ماهیت وحدت از دید امام.....	۱۶۲
محاسن وحدت، ایستادگی در مقابل ظلم.....	۱۶۶
۲- اختلاف و تفرقه، منشأ گرفتاری‌ها.....	۱۶۹
۳- هماهنگی رمز پیروزی مسلمانان.....	۱۷۳
۴- وحشت قدرت‌ها از وحدت مسلمین.....	۱۷۶

۱۷۷.....	۵- اسلام، تکیه‌گاه ملت عرب.....
۱۷۸.....	عمل به اسلام و تعالیم تربیتی آن.....
۱۸۰.....	۶- حمایت و پشتیبانی از کشورهای مبارز.....
۱۸۲.....	۷- اصل استکبارستیزی.....
۱۸۴.....	۸- اصل عدالت‌طلبی.....
۱۸۶.....	۹- اتحاد دولت‌های اسلامی علیه اسرائیل.....
۱۹۰.....	۱۰- وارد کردن قرآن در همه شئون زندگی.....
۱۹۶.....	وحدت، دست قرآن کریم.....
۱۹۹.....	وظیفه نظیر عال و مراجع اسلامی.....
۲۰۳.....	۱۱- بیداری و هوش رزی.....
۲۰۷.....	بیداری حکام اسلامی.....
۲۱۱.....	۱۲- اتحاد ملل اسلامی.....
۲۱۵.....	۱۳- اختلاف موجب سلطه اجانب.....
۲۱۷.....	خروج استعمارگران و تفرقه افکنان از دنیای مسلمانان با اخوت و اتحاد.....
۲۲۰.....	۱۴- قیام برای استقلال و احیای اسلام.....
۲۲۲.....	قیام برای اعاده مجد اسلام.....
۲۲۵.....	لزوم الگوگیری مسلمین از انقلاب ایران در مبارزه.....
۲۲۸.....	۱۵- حکومت عدل الهی هدف همه.....
۲۳۱.....	حکومت‌های اسلامی زمینه‌ساز امت اسلامی.....
۲۳۴.....	۱۶- بیداری اسلامی.....
۲۳۵.....	شاخص‌های عمده بیداری اسلامی.....
۲۳۶.....	بیداری اسلامی: زمینه‌ساز وحدت مسلمین جهان.....
۲۳۷.....	جمع‌بندی.....
۲۳۹.....	نتیجه بحث.....
۲۴۵.....	کتاب‌نامه.....

مقدمه ناشر

همواره یکی از مسائل مهم جهان، دنیای اسلام و ممالکی که در آن مسلمانان ساکن بوده‌اند، می‌باشد.

نگاه جهانیان به‌ویژه دولت‌های بزرگ غربی و شرقی به کشورهای اسلامی از جهات گوناگونی قابل بررسی و تحلیل می‌بندد، چنانکه در این زمینه آثار فراوانی از نگاه سیاستمداران عرضه شده و تحلیل‌های متفاوتی نیز در این باره صورت گرفته است.

وجود منابع عظیم زیرزمینی و انسانی بر این اهمیت افزوده است و این بخش از جهان بشریت را دائماً دچار چالش کرده است. طمع قدرت‌های بزرگ و استعماری از شرق و غرب و اروپا باعث گردیده در طول تاریخ، این کشورها و دولت‌های آنها دچار بحران و تنش گردند و چشم طمع آنان بر منابع سرشار و بی‌حساب این کشورها دوخته شود تا آنجا که خود را از سهامداران بزرگ و صاحب نفوذ در این مناطق قلمداد کرده‌اند.

در این راستا توجه اندیشمندان مسلمان در میان اهل سنت و تشیع و حرکت‌های آنان، در طول تاریخ مورد توجه قرار گرفته و از سوی قدرتمندان رصد شده است. استفاده از ابزارهای مختلف برای سرکوب مخالفان حکومت‌های منطقه در همین راستا قابل تحلیل و بررسی می‌باشد.

برخی از عالمان دینی در ممالک مختلف اسلامی با توجه به فرهنگ و آداب و

ب □ چالش‌های کشورهای اسلامی و آینده آن در اندیشه امام خمینی(س)

رسوم و اعتقاد مردم خود، از روش‌های گوناگون برای آگاهی مردم استفاده کرده‌اند و حکومت‌ها را دچار چالش‌های فراوان کرده‌اند، که در برخی موارد منجر به دستگیری و یا کشته شدن افراد بسیاری گردیده است.

امام خمینی(س) به عنوان بنیان‌گذار نظامی نوین در دنیای معاصر به نام «جمهوری اسلامی ایران» توانست نگاه جهانیان را به صورت خاص به جهان اسلام و ممالک اسلامی عطف دارد. ایشان با توجه به شناخت جامع و کامل که از کشورهای اسلامی و سران آنان داشت، در فرصت‌های مناسب، نکات بسیار مهمی را به آنان یادآور می‌گردید. و آنها را به چالش‌های پیش‌رو آشنا می‌کرد و در بسیاری از موارد راه حل نجات آنان و مسلمانان را نیز متذکر می‌شد.

کتاب حاضر با عنوان «چالش‌های کشورهای اسلامی و آینده آنها در اندیشه امام خمینی(س)» نوشته سرکار خاتم پیام‌الملکی، که با بررسی سخنان و پیام‌های امام خمینی در این زمینه، به بررسی و تحلیل آنها پرداخته، به همه علاقه‌مندان و خوانندگان گرامی تقدیم و از تلاش مؤلف ارجمند سپاسگذاری می‌گردد.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)

و ت ر ج م

مقدمه مؤلف

در حدود سه قرن و نیم است که ممالک اسلامی دچار بحران‌های عظیمی گشته که روز به روز در حال گسترش است. در گذشته ابعاد این بحران‌ها کوچک‌تر و محسوس‌تر بود؛ به عنوان مثال غارت بناب حیان، مثل نفت و گاز را شامل می‌شد. اما در دنیای پیچیده‌ی امروزی یعنی عصر تکنولوژی و ارتباطات ابعاد بحران‌های وارده وسیع و غیر قابل لمس گشته است. امروزه استعمار نو، در حالی که انجام پروژه‌های جدید خویش است و به روش‌هایی اشاره دارد که پس از دوران استعمار کهن، برای تسلط اقتصادی و سیاسی بر کشورها و بهره گرفتن از آنها به کار گرفته می‌شود؛ استعمار نو نه تنها به غارت منابع با ارزش مسلمین جهان می‌پردازد بلکه غارت فرهنگ، هویت، دین و... نیز به آن اضافه گشته و هر روز با عناوین تازه‌تر در حال ریشه‌وانی است.

شروع بحران‌ها در ممالک اسلامی ابتدا از راه نظامی و همان دوران استعمار کهن بود؛ اما همگام با تحولات پس از جنگ جهانی دوم و سلب امکان استعمار کشورها به صورت مستقیم و مستعمره، سیاست‌های جدیدی تحت عنوان استعمار نو به کار گرفته شد و شیوه‌های استعمار کلاسیک به کار خود پایان داد. این روش، شامل شیوه‌هایی چون تک‌محصولی کردن کشورهای جهان سوم، سرمایه‌گذاری‌های خارجی توسط کشورهای ثروتمند و غیره می‌شود. رفته‌رفته غرب که دیگر احتیاجی به تصرف نظامی نداشت به ظاهر از این کشورها خارج گشت و به تمامی آن کشورها استقلال سیاسی

د □ چالش‌های کشورهای اسلامی و آینده آن در اندیشه امام خمینی (س)

داد؛ اما در واقع حقیقت آن است که وجود حاکمان دست‌نشانده از جانب استعمار است که منافع آن‌ها را بدون صرف هزینه و اتلاف وقت تأمین می‌کنند و با وجود منابع طبیعی و وجود کانون‌های انرژی، کشورهای اسلامی در ردیف کشورهای توسعه نیافته قرار دارد.

در برخی از کشورهای اسلامی فقر، بی‌سوادی، فساد و هزاران مشکلات دیگر بیداد می‌کند. این مملکت با توجه به یگانگی هویت دینی و اسلامی از تعامل، وحدت رویه و روابط - سته و مسالمت‌آمیز با همدیگر برخوردار نیستند. در شرایط کنونی که پوشش‌های فراگیر استعمار در عمل، حیات تاریخی و تمدنی جوامع مختلف را دچار دگرگونی‌های بنیادین ساخته است، جهان اسلام نیز به عنوان جغرافیای واحد عقیدتی با همه درون‌مایه‌های ارزشمند تاریخی و تمدنی و ذخایر عظیم مادی و معنوی خویش در معرض آسیب‌های ناشی از حرکت از تحولات جهانی قرار دارد. این مسأله واکنش منطقی و خردمندانه جوامع اسلامی است. اما تا جهان اسلام را از آثار جانبی و جنبه تهدیدزایی بحران‌ها حفظ نماید. دنیای اسلام برخلاف نام واحدی که حکایت از دین واحد دارد، دنیای تفرقه و تعارض داخلی است.

از مباحث قابل ذکری که ذهن بسیاری از اندیشمندان مسلمان و غیر مسلمان را به خود مشغول داشته، بحران‌های کشورهای اسلامی است. دیدگاه‌های متفاوتی در این باره ارائه شده و هر یک از نظریه‌پردازان از نگاه خاص خود آن را بررسی نموده‌اند. در میان اندیشمندان مختلف امام خمینی رحمه‌الله از جمله اندیشمندان اسلامی است که در قرن بیستم یکی از گفتمان‌های جامع را پیرامون چالش‌های ممالک اسلامی صورت‌بندی کرد. افکار امام رحمه‌الله هم در حوزه عمل سیاسی و هم در حوزه اندیشه سیاسی تأثیرات قابل توجهی داشته است. دال مرکزی و نقطه کانونی اندیشه ایشان «اسلام» می‌باشد؛ و با توجه به آن، اندیشه‌های ایشان پیرامون ممالک اسلامی شکل گرفته و بررسی‌های موشکافانه‌ای را ارائه می‌دهد.

نظام سیاسی و حکومتی اسلام از موضوعات بسیار محوری و بنیادین در اندیشه سیاسی حضرت امام خمینی علیه السلام محسوب می‌شود. جایگاه و اهمیت خاص این موضوع وقتی بهتر و بیش‌تر نمایان می‌گردد که دریابیم انگیزه و هدف بنیایی و اساسی شکل‌گیری انقلاب شکوهمند اسلامی استقرار حکومت اسلامی در ایران بود و حضرت امام خمینی علیه السلام از ابتدا هیچ اصلاح و رفرمی را مؤثر و مفید نمی‌دانست و همواره انهدام نظام ستم‌شاهان و تشکیل حکومت اسلامی را سرلوحه برنامه‌های خویش قرار داده بود. یکی از بن‌فرض‌های بسیار مهم اندیشه‌های سیاسی حضرت امام خمینی علیه السلام «انتظار حداکثری» از دین است، «... طر ایشان دین می‌تواند همه پرسش‌های بشری را پاسخ داده، و برای ابعاد گوناگون زندگی انسان حکم دهد». ایشان می‌فرماید:

این قانون خدایی است که از قبل از ولادت تا پس از مردن و از تخت سلطنت تا تخته تابوت، هیچ چیزی از جزئیات زندگانی اجتماعی و فردی را فروگذار نکرده است.^۱

امام خمینی علیه السلام در جایی دیگر می‌فرماید:

اینکه من مکرر عرض می‌کنم که این ملی‌گرایی اساس بدبختی مسلمین است برای این است که این ملی‌گرایی، ملت ایران را در مقابل سایر ملت‌های مسلمین قرار می‌دهد، و ملت عراق را در مقابل دیگران و ملت کذا را در مقابل کذا. اینها نقشه‌هایی است که مستعمرین کشیده‌اند که مسلمین با هم مجتمع نباشند.^۲

ایشان با اشاره به حدیث شریف رسول اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمایند:

اگر مسلمی فریادی بزند «یا للمسلمین» و اجابت نکنند از او مسلم نیستند

۱. رک: صحیفه امام، ج ۱، ص ۲۷۱.

۲. کشف الاسرار، ص ۲۲۸.

۳. صحیفه امام، ج ۱۳، ص ۸۷.

آنها، و من از اینجا فریاد می‌کنم: یا للمسلمین! ای مسلمان‌های جهان، ای دولت‌های مدعی اسلام، ای ملت‌های مسلمان جهان! به داد اسلام برسید.^۱

با نگاهی به سه دوره پیش از تبعید، دوران تبعید، و دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی روشن می‌شود که اوج توجه امام به چالش‌های دولت‌های اسلامی و آینده آنها برای نخستین بار در نجف اشرف بوده است و بعد از آن دوران پس از انقلاب اسلامی می‌باشد.

توضیحات فوق گویای این نکته است که امام برای دولت‌های اسلامی ویژگی‌های خاصی قائل است و از این ویژگی‌ها را به عنوان چالشی برای آنها ذکر می‌کند. باید به این نکته اثر کرد که اندیشه‌های امام خمینی(ره) همواره مورد توجه دنیای اسلام و حتی غرب قرار گرفته است، اما در آثار نگاشته شده توسط پژوهش‌گران به طور اختصاصی و ریشه‌ای در خصوص چالش‌های دولت‌های اسلامی و آینده آنها بحث نشده است. به همین خاطر پژوهش حاضر - برعکس از منظر جدیدی به اندیشه‌های امام و دنیای اسلام می‌نگرد و آنها را مورد بررسی قرار می‌دهد.

این پژوهش در ۴ فصل به شرح ذیل منظم و تدوین گردیده است:

فصل اول: مبانی نظری پژوهش

فصل دوم: شرایط و زمینه‌های شکل‌گیری اندیشه امام خمینی(ره)

فصل سوم: بررسی چالش‌ها در جهان اسلام از نگاه امام خمینی(ره)

فصل چهارم: درمان درد و آینده دولت‌های اسلامی در اندیشه امام خمینی(ره)